

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย

เรื่อง การแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

สำนักงานเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ได้มีหนังสือที่ รบ ๕๓๘๐๔/๑๔๑๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑ เพื่อขอหารือเกี่ยวกับแนวทางการแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุข ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยนิติกร เทศบาลตำบลแจ้งว่าปัจจุบันไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ เนื่องจากไม่ได้เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่กรมอนามัยประกาศกำหนด ประกอบกับนิติกรได้โทรศัพท์ไปยังศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบเรื่อง ได้แจ้งนิติกรว่า ในส่วนของตำแหน่งนิติกรเทศบาลนั้น ถ้ายังไม่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กรมอนามัยประกาศกำหนด ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้

ดังนั้น เทศบาลตำบล จึงขอหารือรายละเอียด ข้อ ๙ ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่านิติกรของเทศบาล ต้องได้รับการอบรมหรือไม่ และนิติกรในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย หมายถึงหน่วยงานใด เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

๑. ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กรมอนามัย ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้วเห็นว่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดไว้ ดังนี้

เจ้าพนักงานสาธารณสุข หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ๑. แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่ง กรณีที่พบว่ามีกรปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ หรือกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๖^๒ วรรคหนึ่ง ๒. กรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขพบว่าเหตุที่เกิดขึ้นจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องทำการแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นได้ และแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ๓. เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา ๔๔^๓ เช่น

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๙๔๓๙ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงนายกเทศมนตรีตำบล

^๒ **มาตรา ๔๖** ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขตรวจพบเหตุที่ไม่ถูกต้องหรือมีการกระทำใด ๆ ที่ฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยไม่ชักช้า และให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขซึ่งตรวจพบเหตุขึ้นแจ้งต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๑

ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นได้ตามสมควร แล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

^๓ **มาตรา ๔๔** เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริงหรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใด เพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกหนังสือรับรองการแจ้งหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่นั้น เป็นต้น

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๗ ให้ข้าราชการในสังกัดราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓.๕) นายแพทย์ สัตวแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นิติกร ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป เทศบาล

ข้อ ๘ ให้ข้าราชการตำแหน่ง นายแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค นักวิชาการสุขาภิบาล เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ ในระดับปฏิบัติการ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานเภสัชกรรม พยาบาลเทคนิค ในระดับปฏิบัติงาน ต้องได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กรมอนามัยประกาศกำหนด

ให้ข้าราชการหรือพนักงานราชการตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และนิติกร ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับการมอบหมายให้เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามประกาศฉบับนี้ ต้องได้รับการฝึกอบรมตามวรรคหนึ่ง

๒. ความเห็นในประเด็นข้อหาหรือ

ข้อหาหรือ ตามรายละเอียด ข้อ ๘ ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่านิติกรของเทศบาลต้องได้รับการอบรมหรือไม่ และนิติกรในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย หมายถึงหน่วยงานใด

ความเห็น กรมอนามัย ได้พิจารณาข้อหาหรือของเทศบาลตำบล พร้อมทั้งพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายตามความในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติ

---

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกหนังสือรับรองการแจ้งหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่นั้น

(๓) แนะนำให้ผู้ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งหรือตามข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ยึดหรืออายัดสิ่งของใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีหรือเพื่อนำไปทำลายในกรณีจำเป็น

(๕) เก็บหรือนำสินค้าหรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยว่าจะไม่ถูกสุขลักษณะหรือจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากอาคารหรือสถานที่ใด ๆ เป็นปริมาณตามสมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบตามความจำเป็นได้โดยไม่ต้องใช้ราคา

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในเรื่องใดหรือทุกเรื่องก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น บุคคลดังกล่าวจะต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องในขณะปฏิบัติหน้าที่ด้วย และให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วมีความเห็นว่า ตามความในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗ (๓.๕) นิติกรตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปในสังกัดเทศบาลถูกแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขโดยตำแหน่ง มิใช่ผู้ที่ถูกมอบหมาย ดังนั้น จึงไม่เข้าข่ายต้องอบรมตามหลักสูตรที่กรมอนามัยประกาศกำหนด ตามนัยข้อ ๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แต่อย่างไรก็ตาม โดยหลักการการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขนั้น จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับการสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และองค์ความรู้ด้านกฎหมายร่วมด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขสามารถปฏิบัติงานและบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น นิติกรซึ่งมิได้มีวุฒิการศึกษาด้านการสาธารณสุขและด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยตรง จึงควรได้รับการอบรมด้วย ซึ่งในขณะนี้ กรมอนามัยอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้นิติกรระดับปฏิบัติการขึ้นไปต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กรมอนามัยประกาศกำหนดต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ผ่านการอบรมฯ ซึ่งไม่สามารถเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข ตามประกาศฯ ได้ แต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็น “ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น” เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ในเรื่องใดหรือทุกเรื่องก็ได้

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

